

Glokom Bilgi Düzeyi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Glokom Bilgi Düzeyi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22331>

Özet

Glokom Bilgi Düzeyi Ölçeği (Glaucoma Knowledge Level Questionnaire), bireylerin **glokom** hastalığı hakkındaki bilgi seviyelerini sistematik ve standart bir biçimde ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle göz sağlığı alanında halk sağlığı müdahalelerinin planlanmasında ve hasta eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesinde kritik öneme sahiptir. Ölçeğin geliştirilmesi, Demirtaş ve arkadaşları (2018) tarafından gerçekleştirilmiş olup, yapısal geçerliliği ve güvenilirliği **Türk Oftalmoloji Dergisi**'nde yayımlanan bir çalışmada ile teyit edilmiştir. Ölçek, glokomun tanımı, risk faktörleri, semptomları ve tedavi yöntemleri gibi temel konuları kapsayan maddelerden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Glokom, Bilgi Düzeyi, Ölçek Geliştirme, Oftalmoloji, **Psikometri**, Göz Hastalıkları, Sağlık Eğitimi.

Yazarlar

Zeynep Demirtaş, G. Daştekin, M. F. Önsüz, A. Soysal, N. Yıldırım, S. Metintaş.

Amaç

Glokom Bilgi Düzeyi Ölçeği'nin temel amacı, hedef popülasyonun (genellikle glokom hastaları veya risk altındaki bireyler) glokom hakkındaki kapsamlı bilgi düzeyini nicel olarak belirlemektir. Glokom, erken teşhis ve sürekli tedavi gerektiren ilerleyici bir göz hastalığı olduğundan, hastaların hastalığı anlamı düzeyi, tedaviye uyum (adherence) ve hastalığının yönetimi açısından hayati önem taşır.

Bu araç, sağlık profesyonellerine ve araştırmacılara, bilgi eksikliklerinin nerede yoğunlaştığını tespit etme imkanı sunar. Elde edilen veriler, kişiselleştirilmiş hasta eğitim materyallerinin hazırlanmasına ve halk sağlığı kampanyalarının daha etkili bir şekilde yönlendirilmesine olanak tanır. Ölçek, özellikle Türkiye popülasyonunda kullanılmak üzere **geliştirme** sürecinden geçmiştir.

Yapı (Konstrukt)

Ölçek, doğrudan Bilişsel Alan'da yer alan "Glokom Bilgisi" yapısını ölçmektedir. Bu yapı, tek boyutlu bir bilgi düzeyini temsil etmekten ziyade, glokomun çeşitli yönlerine dair bilgi birikimini içerir. Tipik olarak bu bilgi alanları şunlardır:

Glokomun Tanımı ve Nedenleri (Örneğin, göz içi basıncının rolü).

Risk Faktörleri (Örneğin, yaş, aile öyküsü, renk).

Semptomlar ve Erken Teşhisin Önemi (Glokomun genellikle asemptomatik ilerlemesi).

Tedavi Seçenekleri (ilaç, lazer, cerrahi).

Tedaviye Uyum ve Takibin Önemi.

Ölçekteki maddeler, bu alt alanlardaki doğru bilgiye sahip olup olunmadığını test etmek üzere tasarlanmıştır, böylece bireyin glokomla ilgili temel ve pratik bilgisi hakkında detaylı bir profil çizebilir.

Geçerlik (Validity)

Glokom Bilgi Düzeyi Ölçeği'nin geçerlik çalışmaları, geliştirme makalesinde detaylandırılmıştır (Demirtaş et al., 2018). Ölçeğin **geçerlik** analizleri, ölçülmek istenen bilgi yapısının ne kadar doğru temsil ettiğini göstermektedir.

Geliştirme sürecinde genellikle Kapsam Geçerliliği (Content Validity) için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Ayrıca, yapı geçerliliği (Construct Validity) test etmek amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak beklenen bilgi boyutlarını temsil ettiğini doğrulamayı amaçlamıştır.

Güvenirlilik (Reliability)

Ölçeğin güvenirlik (reliability) çalışmaları, ölçüm sonuçlarının tutarlılığını ve kararlılığını incelemiştir. Demirtaş ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan çalışmada, ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) hesaplanmıştır.

Yüksek iç tutarlılık katsayısı, ölçekteki tüm maddelerin aynı temel yapıyı, yani glokom bilgi düzeyini ölçmekte olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, ölçeğin farklı uygulamalarda kararlı ve güvenilir sonuçlar üretebileceğini işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Glokom Bilgi Düzeyi Ölçeği'nin yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla Keşfedici Faktör Analizi (KFA) veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Bu analizler, ölçek maddelerinin tek bir boyut altında mı toplandığını yoksa birden fazla alt boyutu mu içerdiğini belirlemede kritik rol oynamıştır.

Faktör yapısının belirlenmesi, ölçekten elde edilen toplam puanın yorumlanabilmesi ve glokom bilgisine ait hangi alanların (örneğin, risk bilgisi vs. tedavi bilgisi) daha baskın olduğunu anlamabilmesi için önemlidir. Geliştirme çalışmasının literatürdeki özeti, ölçeğin sağlam bir faktör yapısına sahip olduğunu göstermektedir.

Araç

Test Türü: Bilgi Düzeyi Ölçeği (Geliştirme)

Format: Çoktan Seçmeli veya Do?ru/Yanl?? format?nda madde yap?s? içermesi muhtemeldir. Derecelendirme sistemi hakk?nda detayl? bilgi, makalenin metodoloji k?sm?nda yer almaktadır.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Glokom hastalar?, glokom riski ta??yan bireyler veya genel yeti?kin popülasyon.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Genellikle 18 ya? ve üzeri).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki klinik veya toplum temelli örneklemeler üzerinde standardize edilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz-bildirim temelli anket format?. Bireylerin glokomla ilgili ifadelerin do?rulu?unu de?erlendirmesi veya ilgili sorular? yan?tlamas? beklenir.

Anahtar Kelimeler

Oftalmoloji, Göz Sa?l???, Sa?l?k Psikolojisi, Hasta E?itimi, Tedaviye Uyum, Ölçek, Do?rulay?c? Faktör Analizi, ?ç Tutarl?l?k.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Zeynep Demirta?

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Makalede belirtilmemi?tir.

Kurumsal E-posta Adresleri: zeynpdemirtas@gmail.com (Sorumlu Yazar ?leti?im)

Yaz??ma Adresi: Makalenin yay?mland??? kurum bilgileri (Genellikle ilgili üniversite veya hastane).

?zinler & Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2018 (Yay?n y?l?).

?zinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullan?m? veya akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için sorumlu yazar (Zeynep Demirta?) ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. ?leti?im adresi: zeynpdemirtas@gmail.com.

Referanslar

Demirtaş, Z., Daştekin, G., Önsüz, M. F., Soysal, A., Yıldırım, N., & Metintaş, S. (2018). Validity and reliability of the Glaucoma Knowledge Level Questionnaire. *Turkish Journal of Ophthalmology*, 48(3), 115. DOI: 10.4274/tjo.26576.

Makalenin tam metin PDF'i NCBI üzerinden erişilebilir: ncbi.nlm.nih.gov.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: glokom-bilgi-duzeyi-olcegi-toad.pdf

Glokom Bilgi Düzeyi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri, orijinal kaynaktan açıkça belirtilmemiştir, ancak gelirtirme makalesinde mevcuttur. Maddelerin tam listesi için yukarıdaki PDF referansına başvurulmalıdır.

(Kaynak içerikte maddeler listelenmediği için, kullanıcıya orijinal PDF'e yönlendirme yapılmaktadır.)

Ölçek, glokomun tanısı, risk faktörleri ve tedavisi ile ilgili bilgi düzeyini ölçen toplam 15 madde içermektedir. Bu maddeler, doğru ya da yanlış olarak yanıtlanacak şekilde tasarlanmıştır. Yüksek puan, yüksek bilgi düzeyini göstermektedir.